Yhteismetsien toiminnan ja talouden raportointisuositukset

1. Raportointisuositusten tavoite

Raportointisuositusten tavoitteena on muodostaa riittävä ja vertailukelpoinen kuva yhteismetsän toiminnasta ja taloudellisesta tilanteesta. Tietoa tarvitaan niin osakkaille ja yhteismetsän oman toiminnan seurantaan kuin ulkopuolisillekin tahoille, kuten metsänsä yhteismetsään liittämistä harkitseville, osuuksien ostajille ja myyjille, rahoittajille sekä viranomaisille.

Lähtökohtana on, että jokainen yhteismetsä päättää ja ilmoittaa itse, minkä raportointiluokan mukaista suositusta se noudattaa. Osakaskunta tai hoitokunta päättää, mitä tietoja yhteismetsä julkaisee ja minkä suositusluokan mukaan raportoidaan.

Suositus ei ole yksi kaikille samanlainen julkisuusmalli, vaan yhteismetsän koon, luonteen ja strategian mukaan sovitettava raportointi. Suosituksella luodaan yhteistä ja yleistä viitekehystä eri yhteismetsien toiminnan ja talouden kuvaamiselle ja vertailtavuudelle. Suljetun omistuksen sukuyhteismetsällä on suppeampi viestintätarve kuin aktiivisesti laajenevalla yhteismetsällä.

2. Raportoitavaksi ehdotettu kokonaisuus ja osatehtävien sisältö

Perustiedot: sijaintikunnat, perustamisvuosi ja -tapa, osakkaiden tai osuuksien ja osakaskiinteistöjen määrä, pinta-alatiedot ja puuston kokonaismäärä. Yhteismetsä päättää itse esimerkiksi puuston kasvun, hakkuusuunnitteen, kehitysluokkajakauman, sertifioinnin, suojelupinta-alojen ja muun maankäytön ja/tai tuloerien julkistamisesta.
Talouden ja toiminnan kehitys: viimeisen viiden vuoden aikasarja pinta-alamuutoksista, kiinteistöostoista ja osuuksien vaihdoista, liikevaihdosta, tuloksesta, jaetusta ylijäämästä ja vuosittaisista hakkuista.
Strategia ja tavoitteet: kaikille yhteismetsille suositellaan esimerkiksi viiden vuoden tai metsäsuunnitelmakauden mittaista strategiaa, johon asetetaan selkeät tavoitteet ja jonka toteutumista seurataan.

Arvo ja arvoon vaikuttavat tekijät: laajemmissa raportointimalleissa voidaan raportoida yhteismetsän arvo, arvonmääritysmenetelmä ja ajankohta tai arvon määritykseen vaikuttavat tekijät ja erityistekijät, kuten energiahankkeet ja kaavoitus.
Hallinto: kuvataan päätöksenteon ja vastuiden järjestäminen joko suppeasti tai laajasti.
Raportointikanavat: Toimintakertomus on tärkein, kattavin ja virallisin raportointikanava. Kotisivut soveltuvat erityisesti kasvaville ja suuremmille yhteismetsille. Sähköposti ja jäsenviestit, fyysiset tapaamiset sekä tarvittaessa osakasrekisteriin liittyvä viestintä täydentävät raportointia. Yhteismetsä kirjaa, mitä kanavia se käyttää.
Viestinnän pelisäännöt: hoitokunnalle ja toimihenkilöille suositellaan kirjallisia ohjeita siitä, miten taloustietoja koskeviin kyselyihin vastataan sekä miten aktiivinen ja reaktiivinen mediaviestintä hoidetaan.

3. Yhteismetsien luokittelu raportoinnin pohjana.

Yhteismetsät jaetaan viiteen ryhmään: suvun yhteismetsiin, pieniin yhteismetsiin, keskisuuriin maltillisiin, keskisuuriin kasvaviin ja suuriin yhteismetsiin. Luokittelussa keskeisiä erottavia tekijöitä ovat koko, omistusrakenne, kasvuhakuisuus, perustamistapa, maantieteellinen toiminta-alue, hallinnon ammattimaisuus sekä toiminnan tavoitteet.

Mitä avoimempi, kasvuhakuisempi, suurempi tai sijoitusluonteisempi yhteismetsä on, sitä laajempaa talouden, arvon, strategian, hallinnon ja ulkoisen viestinnän raportointia suositellaan.

Yhteismetsätyyppi	Tyypillinen koko	Omistus / tausta	Kasvu-hakuisuus	Keskeiset ominaisuudet
Suvun yhteismetsä	Muutamasta kymmenestä muutamaan sataan ha	Suku tai perhe; usein sukupolvenvaihdoksen yhteydessä	Vähäinen	Omistus pyritään pitämään suvun hallinnassa. Kasvu tapahtuu lähinnä metsäostoilla ja joskus suvun muiden metsien liittämisellä.
Pieni yhteismetsä	Enintään muutama sata ha	Usein paikallinen ja maantieteellisesti rajattu	Vähäinen	Jatkuvuus on kasvua tärkeämpää. Toiminta voi liittyä rajattuun alueeseen, kuten saareen tai muun maankäytön rajaamaan alueeseen.
Keskisuuri maltillinen	Sadoista muutamiin tuhansiin ha	Usein asutustoiminnan yhteydessä syntynyt, viranomaisperusteinen	Maltillinen	Painopiste tasaisessa tuotossa osakkaille. Hallintoa voidaan hoitaa talkoilla ja palveluja ostaa ulkopuolisilta. Kasvu enemmän ostoilla kuin liittymisillä.
Keskisuuri kasvava	Tuhansia ha	Sopimuspohjainen tai esimerkiksi metsäyhtiön perustama	Voimakas	Kasvustrategialla on suuri merkitys. Lähellä pienten kasvavien toimintamallia, mutta toiminta on suuremmassa mittakaavassa.
Suuri yhteismetsä	Kymmeniä tuhansia ha	Viranomaisperusteinen; esimerkiksi isojako- tai asutustoiminnan yhteydessä syntynyt	Vaihteleva / kasvuhakuinen	Ammattimainen metsätalous, oma palkattu henkilöstö ja suuri alue- ja kuntataloudellinen merkitys. Omistus voi olla laajasti pirstoutunutta.

4. Suositusmatriisi

Yhteismetsätyyppi	Perustiedot	Edellisten vuosien avainluvut	Nykytilanteen avainluvut	Yhteismetsän arvo TAI arvonmääritykseen liittyvät tekijät	Arvoon vaikuttavat erityistekijät	Hallinnon kuvaus	Strategian kuvaus	Raportointikanavat
Suvun yhteismetsä	✓	-	✓	–	–	Suppea	–	Suppea
Pieni yhteismetsä	✓	✓	✓	–	–	Suppea	–	Suppea
Keskisuuri maltillinen	✓	✓	✓	✓	✓	Laaja	–	Suppea
Keskisuuri kasvava	✓	✓	✓	✓	✓	Laaja	✓	Laaja
Suuri yhteismetsä	✓	✓	✓	✓	✓	Laaja	✓	Laaja

5. Raportointikohtien sisältö

Raportointikohde	Suositeltava sisältö
Perustiedot	Sijaintikunnat, perustamisvuosi ja -tapa, osakkaiden/osuuksien tai osakaskiinteistöjen määrä, kokonaispinta-ala, metsätalousmaan ja metsämaan pinta-ala sekä puuston kokonaismäärä.
Edellisten vuosien avainluvut	Viiden vuoden kehitys: pinta-alamuutokset, kiinteistöostot ja osuuksien vaihdot, liikevaihto, tulos, jaettu ylijäämä, hakkuut ja osuuslukujen muutokset.
Nykytilanteen avainluvut	Pinta-alamuutokset, kiinteistöostot ja osuuksien vaihdot, liikevaihto, tulos, jaettu ylijäämä, hakkuut ja osuuslukujen muutokset.
Yhteismetsän arvo TAI Arvonmääritykseen liittyvät tekijät	Yhteismetsän laskennallinen tai arvioitu arvo sekä arvonmääritysmenetelmä ja arvostuksen ajankohta. Vähintään viiden tilikauden historiatieto ylijäämän jakomäärästä, liikevaihdosta, tuloksesta ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja, puunkorjuumäärän kehityksestä, hakkuusuunnite ja metsämaan kasvu ja puuston kokonaismäärä metsämaalla.
Arvoon vaikuttavat erityistekijät	Esimerkiksi energia- ja muut maankäyttöhankkeet, suojelu, kaavoitus ja muut olennaiset arvostukseen vaikuttavat erityistilanteet.
Hallinnon kuvaus	Suppea tai laaja kuvaus yhteismetsän päätöksenteosta ja hallinnon järjestämisestä.
Strategian kuvaus	Keskeiset tavoitteet esimerkiksi viiden vuoden tai metsäsuunnitelmakauden ajalle sekä niiden seuranta.
Raportointikanavat ja viestinnän pelisäännöt	Suppea malli painottuu toimintakertomukseen ja osakasviestintään. Laajassa mallissa toimintakertomusta täydennetään erityisesti verkkosivuilla ja tarvittaessa muilla sidosryhmäkanavilla. Hoitokunnalle ja toimihenkiköille laaditaan tarvittaessa kirjalliset ohjeet.

6. Lisätietoja yhteismetsistä liittyen raportointisuositukseen

Hyvän hallinnon opas yhteismetsille (Pirjo Havia ja Jukka Matilainen 19.9.2023), Suomen yhteismetsät ry:n verkkosivuilla

Yhteismetsäportaali, Suomen Metsäkeskus

Etsi laajeneva yhteismetsä -verkkosivu, Suomen Metsäkeskuksen ylläpitämä alusta

Yhteismetsän ja yhteismetsäosuuden arvo (Esa Ärölä 2015) MML:n julkaisu nro 115